

3. Правила адвокатської етики: Затверджені Установчим з'їздом адвокатів України від 17.11.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0003418-12> (дата звернення: 12.11.2018).
4. Правила адвокатської етики: Затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України від 09.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#n264> (дата звернення: 12.11.2018).

Кучер А.М.

*студентка юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету, м. Тернопіль
Науковий керівник: Грубінко А.В., д.і.н., доцент*

ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ І ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Виникнення ризиків для життя і здоров'я людини, які часто зумовлює незадовільний стан довкілля, потребує пошуку оптимальних шляхів ліквідації їх наслідків у випадку надзвичайних екологічних ситуацій. У цій справі первинне значення має комплексний державно-правовий механізм, який передбачає ряд заходів і засобів, спрямованих на гарантування екологічної безпеки. Ідеться про розвиток та удосконалення законодавства у цій галузі національної безпеки з урахуванням міжнародного досвіду.

Україна з 2014 року перебуває в умовах збройного конфлікту на території Донецької та Луганської областей. Катастрофічні руйнівні наслідки бойових дій виявляються в усіх сферах суспільного життя. Одним із найбільш актуальних рівнів негативного впливу збройних конфліктів є вплив на довкілля. Тому невід'ємним напрямом адаптації правової системи України до умов військового конфлікту є вдосконалення державно-правового механізму реагування на екологічні виклики і загрози, їх можливого попередження.

На основі вивчення поглядів вчених та вітчизняного законодавства можна визначити поняття “екологічна безпека” як комплексний стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства, держави та

навколишнього природного середовища, за якого гарантується право кожної людини на здорове і безпечне навколишнє середовище. Правові заходи забезпечення екологічної безпеки – це сукупність заходів, які направлені на забезпечення життєво важливих інтересів особи, суспільства, держави та навколишнього природного середовища, за якого гарантується право кожної людини на здорове та безпечне навколишнє середовище та існують необхідні умови для захисту довкілля, відтворення природних об'єктів і задоволення інших прав громадян, інтересів суспільства і держави. До таких заходів належать організаційно-превентивні, розпорядчо-виконавчі, охоронно-відновлювальні і забезпечувальні [1].

Сучасні екологічні проблеми Донбасу стосуються насамперед порушення екосистем і природних територій, руйнування промислових та екологічно небезпечних об'єктів, забруднення джерел питної води, земель, атмосферного повітря, порушення геологічного середовища. Бойові дії значно збільшили ризики виникнення аварійних ситуацій на промислових підприємствах та інфраструктурних об'єктах [2, с. 12]. Це може спровокувати появу “екологічних біженців” з Донбасу та прилеглих територій і виникнення додаткової масштабної соціальної напруги. Тому забезпечення екологічної безпеки на Донбасі постає одним з ключових завдань Української держави.

Міжнародно-правове забезпечення екологічної безпеки в умовах військового конфлікту становить сукупність норм міжнародного права, що містяться як базові в Додатковому протоколі I до Женевських конвенцій, Конвенції про заборону військового або будь якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище, Конвенції про заборону розробки, виробництва, нагромадження і застосування хімічної зброї та її знищення. Основним законодавчим актом України, в якому регламентовано гарантування екологічної безпеки, є Закон “Про охорону навколишнього природного середовища”. Головні проблеми екологічної безпеки знайшли закріплення в Стратегії національної безпеки від 26.05.2015 року.

Удосконалення забезпечення екологічної безпеки в умовах військового конфлікту повинно охоплювати чотири основних напрями:

правове регулювання (законодавче встановлення допустимих форм використання природного потенціалу і застосування нормативно-правових актів як державного, так і міжнародного рівнів); економічне регулювання (державне планування, економічне стимулювання і контроль з боку держави за використанням природного потенціалу країни); інформаційно-технологічний напрям (розробка і впровадження наукоємних, мало- і безвідходних технологій, моніторинг стану довкілля і прогноз розвитку екологічного стану територій тощо); світоглядний напрям (зміна уявлень про взаємозв'язки у системі “людина – природа”, відношення до природи і стратегій взаємодії з нею).

У контексті оновлення законодавства про національну безпеку доцільно в Розділі V Закону України “Про національну безпеку” поряд зі стратегіями воєнної безпеки, громадської безпеки і цивільного захисту, розвитку оборонно-промислового комплексу України, кібербезпеки закріпити відповідні положення про стратегію екологічної безпеки, оскільки екологічна безпека є однією з ключових в сфері національної безпеки України.

Отже, здійснення ефективних реформ в сфері гарантування екологічної безпеки держави надасть змогу вирішити ряд проблем екологічного характеру. Ситуація на підконтрольних Україні територіях дозволяє розпочати нормалізацію діяльності основних інститутів державного та місцевого управління, в тому числі тих, що відповідають за охорону навколишнього середовища. Однак на непідконтрольних територіях здійснення заходів щодо забезпечення екологічної безпеки є на даний момент неможливим. У зв'язку з невизначеною перспективою розв'язання військового конфлікту на Донбасі проблема гарантування екологічної безпеки залишається однією з головних проблем національної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Личенко І.О. Проблеми екологічної безпеки тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей та організаційно-правові засади їхнього вирішення. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2016. № 845. С. 279-284.

2. Оцінка екологічної шкоди та пріоритети відновлення довкілля на сході України: монографія. К.: ВАІТЕ, 2017. 88 с.

Мельник Г.І.

*студентка факультету екології і права
Житомирського національного
агроекологічного університету, м. Житомир
Науковий керівник: Ляшенко Р. Д., к.ю.н., доцент*

ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Соціально-правова держава - закономірний етап еволюційного розвитку державних форм суспільного устрою. Можна сміливо говорити, що соціально-правові держави на сучасному етапі історичного розвитку людства є найвищим досягненням цивілізації та втіленням в життя гуманістичних загальнолюдських цінностей, принципів свободи й законності, метою забезпечення благополуччя та процвітання суспільства.

Характерною рисою соціально-правової держави є визнання, дотримання та захист життєво важливих для кожної людини соціальних прав. Зв'язок соціальної держави з правовою природою є важливою передумовою законодавчого закріплення соціальних функцій[1, с. 123].

В даний час соціальна держава існує в трьох основних проявах: науковому – як ідея та її концептуальний розвиток; нормативному – як конституційний принцип; емпіричному – як реальна практика діяльності державних інститутів щодо вирішення соціальних проблем суспільства.

Наразі умовами існування соціально-правової держави є: демократична організація державної влади; високий моральний рівень громадян і перш за все – посадових осіб; значний економічний потенціал, що дозволяє здійснювати заходи для перерозподілу доходів, істотно не обмежуючи стан власників; соціально орієнтована структура економіки, що проявляється в існуванні різних форм власності зі значною часткою держави в окремих сферах господарства[2, с. 49]; існування громадянського суспільства та розвиток його інститутів; виражена соціальна спрямованість політики держави, що проявляється в розробці різноманітних соціальних програм і пріоритетності їх реалізації;